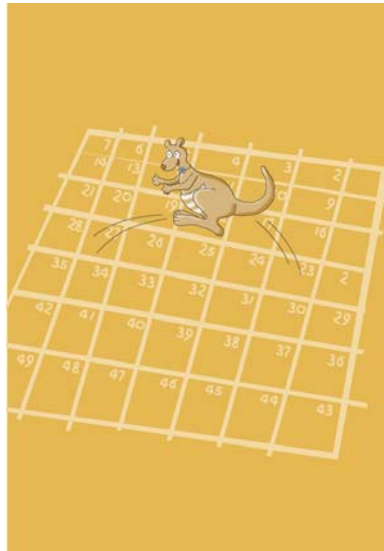

שער ספירת העומר

מטרות תוכן:

התלמידים ידעו מה מקורה של ספירת העומר.
התלמידים ידונו במטרתיה של ספירת העומר.
התלמידים יתוודעו לרצף המועדים והחגים מחג הפסח ועד חג השבועות.

מטרות לשוניות:

התלמידים יכירו מונחים הקשורים לספירת העומר, כגון "עומר", "ספירת העומר" ו"לוח ספירת העומר".
התלמידים יכירו את נוסח הברכה על ספירת העומר.

משך ההוראה:

כשני שיעורים רצופים.

הערה דידקטית:

מומלץ ללמד יחידה זו מיד לאחר חופשת הפסח.

בשער זה:

פתיחה: שיחת מבוא
יחידה 1: מקורה של ספירת העומר ומהותה
יחידה 2: לוח ספירת העומר
יחידה 3: ימי אבל ושמחות בתקופת העומר
סיום: נקודת מבט אישית

אמצעים הדרושים:

חוברת לתלמידים (עמ' 37-32)
יחידה 2: סידור "יחד בתפילה" (בהוצאת קרן תל"י)

פתיחה

- שיחת מבוא

מבוא

יחידה 1 :

- **מקורה של ספירת העומר ומהותה**
- בירור המילה "עומר" (עמ' 33 בחוברת לתלמידים)
- קריאת המקור המקראי למצוות ספירת העומר
- לימוד על הבאת עומר שעורה ועומר חיטים לבית המקדש בימי קדם

יחידה 2 :

- **לוח ספירת העומר**
- שיחה ומשימות הפנמה בחוברת לתלמידים בנושאים האלה:
 - נוסח הברכה על ספירת העומר
 - לוח ספירת העומר (עמ' 34 בחוברת לתלמידים)
 - הימים המיוחדים בתקופת העומר (התחלה)

יחידה 3 :

- **ימי אבל ושמחות בתקופת העומר**
- שיחה ומשימות הפנמה (ראה עמ' 36 - 37 בחוברת לתלמידים) בנושאים הבאים:
 - מנהגי אבלות בתקופת העומר
 - הימים המיוחדים בתקופת העומר (סוף)

סיום

- שאלה בחוברת לתלמידים (עמ' 37)

נקודת מבט אישית

פתיחה

אפשר לפתוח בשאלות כגון:

- איך היה סדר הפסח?
- האם בליל הסדר שאלתם שאלות, או סיפרתם דבר-מה על יציאת מצרים או על ליל הסדר עצמו? כמה ימים חל חג הפסח?
- האם חגגתם את המימונה? אם כן, כיצד? ועוד...

יחידה 1 : מקורה של ספירת העומר ומהותה

העומר מהו?

"עומר" הוא אלומה (אגודה) של שיבולים שנקצרו ונקשרו יחד. "עומר" הוא גם מידת נפח השווה לארבעה ליטרים בערך (ראו הגדרות ואיורים בעמ' 33 בחוברת לתלמידים).

מקורה של ספירת העומר:

ספירת העומר היא ספירת ארבעים ותשעת הימים שבין פסח לשבועות. מקור המצווה בתורה בספר ויקרא: "וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עמר התנופה, שבע שבתות תמימת תהינה: עד ממחרת השבת השביעת תספרו חמשים יום..." (ויקרא כג, טו-טז).

בשל לשונם הקשה של הפסוקים הבאנו בחוברת לתלמידים רק את המילים הקשורות ישירות למעשה הספירה.

הבאת עומר שעורה ועומר חיטים לבית המקדש בימי קדם

לאחר הבהרת המילים הקשות בחלקי הפסוקים המצוטטים ("שבתות" = שבועות, "תמים" = שלם), נבחר שהפסוק מצווה על ספירת הימים שבין חג הפסח לחג השבועות. בימי קדם היו החקלאים מביאים לבית המקדש עומר של דגנים כמנחה (עומר שעורה למחרת של יום הראשון של פסח, ועומר של חיטה בחג השבועות עצמו). לכן נקראת ספירה זו "ספירת העומר".

"כך עשו פעם"

במוצאי חג הפסח יצאו אל שדות, קצרו מעט שעורה, טחנו אותה וניפו אותה בשלוש-עשרה נפות. את הסולת הנקייה שנשארה לאחר הניפו הביאו לבית המקדש והניפו אותה מעל המזבח. משום כך מכונה העומר בפסוק "עמר התנופה".

למורה
בלבד

לוח ספירת העומר

- ◆ מטרתו העיקרית של לוח ספירת העומר היא לעזור לנו לא להתבלבל בספירה ולא לשכוח לספור את כל הימים.
- נתבונן בלוח ספירת העומר שבחוברת לתלמידים (עמ' 34) ונתאר אותו תוך כדי שאילת שאלות:
- באיזה יום מתחילה ספירת העומר? (ממחרת היום הראשון של חג פסח, כלומר ביום השני של חג הפסח)
- מתי מסתיימת ספירת העומר? (יום לפני חג השבועות)

◆ עתה נתייחס למונח "ספירת העומר".

- כמה ימים סופרים?
- בפסוק שלמדנו לעיל כתוב שיש לספור "שֶׁבַע שָׁבָּתוֹת תְּמִימֹת", כלומר, שבעה שבועות שלמים, כלומר, ארבעים ותשעה יום. אולם הפסוק מסתיים במילים "תִּקְרְאוּ חֲמִשִּׁים יוֹם!"
- חז"ל קבעו להלכה שאין לספור את היום החמישים (שהוא חג השבועות) אלא "רק" ארבעים ותשעה יום.
- נפנה עתה התלמידים למשימה 1 (בעמ' 35).

◆ נוסח הברכה שלפני ספירת העומר:

- ◆ סופרים את ספירת העומר בלילה (נוהגים לכלול אותה בתפילת מעריב) וחוזרים עליה גם בתפילת שחרית.
- לפני ספירת העומר שרים את הקטע המתחיל במילים "הנני מוכן ומזומן..." ונמשך באמירת הפסוק שלמדנו "וספרתם לכם..." (ראו בסידור "יחד בתפילה" עמ' 55).
- ולאחר מכן נאמרת ברכה.
- נקרא את הברכה ונבהיר את לשונה (בחוברת לתלמידים, עמ' 35).
- ◆ לאחר אמירת הברכה, סופרים את היום לעומר. רצוי להדגים את הנלמד על ידי ספירת היום שבו נערך השיעור, כולל אמירת הברכה שלפני הספירה:
- למשל:
- "בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל סְפִירַת הָעוֹמֵר. הַיּוֹם שְׁמוֹנֶה יָמִים שָׁהֵם שָׁבוּעַ אֶחָד יוֹם אֶחָד לְעוֹמֵר".
- בספירת הימים אנו מציינים כמה ימים וכמה שבועות עברו מתחילת ספירת עומר.

◆ משימות ההפנמה (בחוברת לתלמידים, עמ' 35)

שימו לב: בלוח שבחוברת לתלמידים נרשמו המועדים והחגים בתאריך הרגיל שלהם. למשל, יום העצמאות נרשם ביום העשרים לעומר הוא ה' באייר. אולם בשנים שבהן יום השואה, יום הזיכרון, יום העצמאות ויום ירושלים חלים ביום שישי או בשבת אין מציינים אותם בתאריך המיועד להם במקור, אלא "מזיזים" אותם קדימה או אחורה ליום חול קרוב. למשל, יום העצמאות יכול לחול בג' באייר או בד' באייר.

נפנה את התלמידים למשימה 2. להלן הטבלה לאחר השלמתה:

שם החג או המועד	יום בעומר
היום שישה ימים לעומר.	שביעי של פסח
היום שנים עשר יום שהם שבוע אחד וחמישה ימים לעומר	יום השואה
היום תשעה עשר יום שהם שני שבועות וחמישה ימים לעומר	יום הזיכרון לחללי צה"ל
היום עשרים יום שהם שני שבועות ושישה ימים לעומר.	יום העצמאות
היום שלושה ושלושים יום שהם ארבעה שבועות וחמישה ימים לעומר.	ל"ג בעומר
היום שלושה וארבעים יום שהם שישה שבועות ויום אחד לעומר.	יום ירושלים

יחידה 3 : ימי אבל ושמחות בתקופת העומר

מנהגי אבלות

מימי קדם נחשבת תקופת העומר לתקופת אבל, מפני שאירועים קשים רבים פקדו את העם היהודי דווקא בתקופה זו, בימים שבין חג הפסח לחג השבועות.

מדוע נחשבת תקופת העומר לתקופת אבל?

הסיבה המקורית לכך מובאת בתלמוד הבבלי:
 "שנים עשר אלף זוגות תלמידים היו לו לרבי עקיבא מגבת ועד אנטיפרטיס
 וכולם מתו בפרק אחד, מפני שלא נהגו כבוד זה בזה. והיה העולם שרוי
 בצער..."
 (תלמוד בבלי, מסכת יבמות, דף ס"ב עמוד ב)

למורה
בלבד

בתקופת העומר נוהגות עדות ישראל מנהגי אבלות שונים (ראו איורים בעמ' 36-37 בחוברת לתלמידים). מנהגי האבלות מתבטלים בשבתות ובל"ג בעומר ורבים אינם נוהגים אותם גם בראשי חודשים (ראש חודש אייר וראש חודש סיוון) וביום העצמאות.

◇ ימים מיוחדים בתקופת העומר

- ◇ נתבונן שוב בלוח ספירת העומר. נסב את תשומת לבם של התלמידים לכך שתקופת העומר גדושה בימי זיכרון ואבל ובחגים:
- ◇ **ימי חג:** המימונה (הנחגגת מאז המאה הי"ח) ול"ג בעומר (שכבר מימי קדם נתפס כיום חג) וכן החגים החדשים: יום העצמאות ויום ירושלים.
- ◇ **ימי זיכרון:** יום השואה ויום הזיכרון לחללי צה"ל.

- ◇ **פעילות הפנמה:** נפנה את התלמידים למשימה 4 בעמ' 37.

◇ לסיים ◇

◇ מהות ספירת העומר

- ◇ לספירת העומר ניתנו טעמים שונים.
- ◇ **בכיתה** נלמד כיצד הבין הרמב"ם את ספירת העומר:

הרמב"ם (רבי משה בין מימון, ספרד-מצרים, המאה הי"א) מציין שספירת העומר מקשרת בין יציאת מצרים לחג מתן תורה, היא מביעה את ההשתוקקות להגיע לחג השבועות ולקבל את התורה.

רבי יהודה החסיד

לדעת רבי יהודה החסיד (גרמניה, המאה הי"ח), ספירת העומר נועדה להזכיר לעובדי האדמה הטרודים במלאכות הרבות **מתי חל חג השבועות ומתי עליהם לעלות לירושלים** להביא את עומר החיטים לבית המקדש.

למורה בלבד

◇ פעילות סיום:

נפנה את התלמידים לשאלת הסיום שתחבר אותם למשמעות עיקרית של ספירת העומר – הבעת ההשתוקקות לבואו של חג השבועות.

